

“ยาปฏิชีวนะ” ไม่ใช่ “ยาแก้อักเสบ”

- **ยาปฏิชีวนะ** เป็นยาฆ่าเชื้อแบคทีเรีย ตัวอย่างเช่น เพนนิซิลิน อะม็อกซิซิลิน เตตราไซคลิน ไม่มีฤทธิ์ลดการอักเสบ
- **ยาแก้อักเสบ** (ยาต้านการอักเสบ) เป็นยาที่มีฤทธิ์ลดการอักเสบ ลดไข้ บรรเทาปวด ลดบวม เช่น แอสไพริน ไอบูโพรเฟน ไม่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย
- **คนส่วนใหญ่มักเรียก ยาปฏิชีวนะ ผิดว่าเป็น ยาแก้อักเสบ** เพราะเมื่อติดเชื้อแบคทีเรียแล้ว กินยาปฏิชีวนะ (เช่น โรคต่อมทอนซิลอักเสบเป็นหนอง) ยาปฏิชีวนะจะไปฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของโรค เมื่อเชื้อตายไปอาการคออักเสบ (เจ็บคอ คอแดง เป็นหนอง) จะลดลงเอง โดยอัตโนมัติ คนจึงมักเรียกผิดว่าเป็น ยาแก้อักเสบ
- **ดังนั้น เราไม่ควรเรียก ยาปฏิชีวนะ ว่า ยาแก้อักเสบ อีกต่อไป** เพราะ
 1. ทำให้เราเข้าใจผิดและใช้ยาผิด คิดว่าเมื่อเกิดการอักเสบไม่ว่าจากสาเหตุใด เช่น ผิวหนังอักเสบจากการแพ้สารเคมี หรือปวดกล้ามเนื้อจากการยกของหนัก ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ เพราะเข้าใจผิดว่ายาปฏิชีวนะมีฤทธิ์ลดการอักเสบ ซึ่งไม่ถูกต้อง
 2. ทำให้คนอื่นเข้าใจผิด และใช้ยาผิดไปด้วย

“ยาปฏิชีวนะ” ที่มักเรียกกันผิดๆ ว่า “ยาแก้อักเสบ” ทำให้ใช้ยาผิด

3 โรค ... หายเองได้ ด้วยภูมิคุ้มกันทานของร่างกาย ไม่ต้องกินยาปฏิชีวนะ

- **หวัดเจ็บคอ** ส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 80) เกิดจากเชื้อไวรัส มีอาการ เช่น น้ำมูกไหล ไอ เสียงแหบ เจ็บคอ มีไข้ โดยทั่วไป โรคนี้จะเป็นนานประมาณ 7-10 วัน โดยในวันที่ 3-4 จะมีอาการมากที่สุด แต่หลังจากนั้นอาการจะดีขึ้นเอง
 - แต่ถ้าเจ็บคอ มีหนองที่ต่อมทอนซิล ต่อม้ำเหลืองใต้ขากรรไกรโตและกดเจ็บ หรืออาการแย่ลง ต้องไปพบแพทย์
- **ท้องเสีย** เกือบทั้งหมด (ประมาณร้อยละ 99) เกิดจากไวรัส หรืออาหารเป็นพิษ มีอาการถ่ายเหลวหรือถ่ายเป็นน้ำ อาจมีคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย รักษาโดยดื่มน้ำเกลือแร่ ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ
 - แต่ถ้ามีไข้ และอุจจาระมีมูกปนเลือด ต้องไปพบแพทย์
- **แผลเลือดออก** เช่น แผลมีดบาด แผลถลอก บาดแผลเล็กน้อยจากอุบัติเหตุ ซึ่งล้างทำความสะอาดได้ถูกต้อง และสุขภาพของเราแข็งแรงดี ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ เพราะป้องกันการติดเชื้อไม่ได้ และไม่ได้ทำให้แผลหายเร็วขึ้น
 - แต่ถ้าเป็นแผลที่เท้า ตะปูตำ สัตว์กัด หรือโดนสิ่งสกปรก เช่น มูลสัตว์ หรือมีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ต้องไปพบแพทย์

3 โรคหายได้ ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ

ใช้ยาปฏิชีวนะเฉพาะเมื่อจำเป็น เพื่อสุขภาพที่ดีของทุกคน

“ยาปฏิชีวนะ” เป็น “ยาอันตราย” ... อย่าใช้ถ้าไม่จำเป็น

- “ยาปฏิชีวนะ” เป็น “ยาอันตราย” ลองดูข้างกล่องยาจะเห็นคำว่า “ยาอันตราย” ในกรอบสีแดง และเตือนว่ายานี้อาจทำให้เกิดการแพ้ และเป็นอันตรายถึงตายได้
- อันตรายจากยาปฏิชีวนะ เช่น แพ้ยา ติดเชื้ออื่นแทรกซ้อน และเชื้อดื้อยา
- เชื้อดื้อยา แปลว่า ยาปฏิชีวนะชนิดนี้ใช้ไม่ได้ผลอีกต่อไป เพราะแบคทีเรียเกิดปรับตัวให้ทนต่อยา และถ้ายังใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อต่อไป สุดท้ายยาไม่มียาใดรักษาได้
- เชื้อดื้อยาแพร่กระจายได้ คนที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ได้แก่ เด็ก คนแก่ คนที่เป็นเบาหวาน และคนที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล
- เราหยุดเชื้อดื้อยาและอันตรายจากการใช้ยาปฏิชีวนะได้ ดังนี้
 - หยุดกินยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อ คือ ไม่ใช่ยาปฏิชีวนะในโรคที่ไม่จำเป็นต้องใช้ เช่น หวัดเจ็บคอ ท้องเสีย และแผลเลือดออก
 - อย่ากินยาปฏิชีวนะแบบเผื่อๆ ไว้ คือ ยังไม่รู้ว่าป่วยเป็นอะไร ก็กินยาปฏิชีวนะกันไว้ก่อนหรือเผื่อไว้ก่อน เราต้องนึกเสมอว่า “ยาปฏิชีวนะใช้ฆ่าเชื้อแบคทีเรียเท่านั้น” ถ้าเจ็บป่วยจากสาเหตุอื่น ยาปฏิชีวนะรักษาไม่ได้
 - อย่าซื้อยาปฏิชีวนะกินเอง เพราะยาปฏิชีวนะแต่ละชนิดเหมาะกับเชื้อแบคทีเรียแต่ละอย่าง แพทย์และเภสัชกรจะบอกเราได้ว่ายาปฏิชีวนะชนิดใดเหมาะสมกับเชื้อโรคไหน
 - อย่าแนะนำหรือแบ่งยาปฏิชีวนะของเราให้คนอื่น เพราะเราไม่รู้ว่าเขาป่วยจากเชื้อแบคทีเรียหรือไม่ เป็นเชื้อประเภทไหน ยาใดที่เหมาะสมกับเขา เขาแพ้ยาอะไร และมีโรคประจำตัวหรือไม่

อันตรายจากการแพ้ยาปฏิชีวนะ

“ยาปฏิชีวนะ” เป็น “ยาอันตราย”

เจ็บคอ ... ส่วนใหญ่ไม่ต้องกินยาปฏิชีวนะก็หายได้

เจ็บคอจากการติดเชื้อ “แบคทีเรีย”	เจ็บคอจากการติดเชื้อ “ไวรัส”
พบน้อยกว่า	พบบ่อยกว่า
<ul style="list-style-type: none"> ลิ้นไก่บวมแดง มีจุดหนองที่ต่อมทอนซิล ทอนซิลบวมแดง คอแดง มีฝ้าสีขาวที่ลิ้น เป็นบริเวณกว้าง 	<ul style="list-style-type: none"> ทอนซิลบวมแดง คอแดง
<p>อาการ ส่วนใหญ่ไม่มีอาการไอ และมักไม่มีน้ำมูก แต่จะมีต่อมน้ำเหลืองใต้ขากรรไกรโตและกดเจ็บ</p> <p>วิธีรักษา ปรึกษาเภสัชกรหรือไปพบแพทย์ เพื่อวินิจฉัยว่าควรใช้ยาปฏิชีวนะหรือไม่</p>	<p>อาการ ส่วนใหญ่มีน้ำมูกและไอ อาจมีเสียงแหบและเจ็บคอร่วมด้วย</p> <p>วิธีรักษา หายเองได้ด้วยภูมิคุ้มกันของร่างกาย การพักผ่อน และกลั้วคอด้วยน้ำเกลือจะช่วยใหหายเร็วขึ้น</p>

ตัดแปลงจาก <http://hcs.calpoly.edu/coldclinic/quiz.html>

โครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผล (Antibiotics Smart Use)
โทร. 0 2590 7155 โทรสาร 0 2591 8390
อีเมล rational-use@hotmail.com
<http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/asu/introduce.php>

กันยายน 2553

3 โรครักษาได้ ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ

ตอน ยาปฏิชีวนะ ไม่ใช่ ยาแก้ไอ

ใช้ยาสมเหตุผล ไม่จน ไม่แพ้ ไม่ดื้อยา

